

Adulte Zeearend op de Landschotse Heide, 8 april 2025 (Rolf Veenhuizen)

Verdwenen en verschenen in het jaar 2045

Pieter Wouters

Toen ik ruim 50 jaar geleden begon met vogelen, kon je in de Kempen nog Ortolanen gaan bekijken, zag je nog Hermelijnen Konijnen vangen en bloeiden er in de zomer nog overal Korenbloemen. Maar Grote Zilverreiger en Zeearend waren soorten die nog niet eens in je gedachte opkwamen. Mijn eerste Raven zag ik in de jaren zeventig in een grote voliëre bij het RIN (Rijksinstituut voor Natuurbeheer), Bevers waren zoogdieren uit films die over ongerepte gebieden gingen en de problematiek met Watercrassula zag niemand aankomen. Kortom, er is sindsdien heel veel veranderd.

De vraag van Chris aan Tom op het symposium 'Welke soorten broedvogels denk je dat er de komende 20 jaar gaan verdwijnen en welke zullen verschijnen?', samen met het [artikel](#) van Tom in de Blauwe Klauwier, zetten mij en enkele andere leden van de VWG aan het denken. Hoe zou het volgens ons zijn in 2045? Ik heb mijn gedachten hierover verwerkt in dit artikel.

Ik heb natuurlijk een jaar langer kunnen nadenken dan Tom. Ik heb mijn soorten geselecteerd op 'ervaring', het volgen van

waarneming.nl (Vogels in de Kempen), de overzichten van zeldzame soorten door Tom in de Blauwe Klauwier, broedvogelgegevens van Sovon en de (veranderings)kaarten van de Europese Broedvogelatlas.

Verdwenen in 2045

Over een aantal soorten ben ik het eens met Tom. Patrijs, Wulp, Grutto, Tureluur¹, Zomertortel, Ransuil, Bruine Kiekendief¹, Paapje¹ en Ringmus zijn kandidaten om in de nabije toekomst als broedvogel uit de Kempen te verdwijnen. Over enkele andere verdwijnsoorten van Tom ben ik het niet eens.

De **Scholekster** zal als broedvogel misschien wel verdwijnen uit het agrarisch landschap, maar niet als broedvogel in de Kempen. Er is nu een trend dat de Scholekster steeds meer op daken gaat broeden. Daarom zal hij niet geheel als broedvogel verdwijnen.

De **Watersnip** zie ik ook wel als broedvogel aanwezig blijven in de Kempen. Er zijn diverse gebieden waar de soort zich kan

¹ Eigenlijk al verdwenen maar incidenteel nog met een territorium aanwezig.

Scholekster in de Klisserbeemden, 27 maart 2025 (TH).

handhaven. Denk bijvoorbeeld aan het Diessens Broek of Molenbroek in Vessem, en zo zijn er nog wel een paar gebieden aan te wijzen. Zeker als we erin slagen om deze gebieden te vernatten dan kan de soort in kleine aantallen aanwezig blijven.

De **Grote Lijster** heeft heel lang op mijn lijst gestaan van soorten die zullen verdwijnen uit de Kempen, maar ik ben daar van teruggekomen. De aantallen zijn heel lang afgenomen, maar de laatste jaren lijken die toch te zijn gestabiliseerd. Het zullen er de komende 20 jaar nooit meer zo veel worden als vroeger, maar ik denk dat hij wel aanwezig blijft als broedvogel.

Grote Lijsters op de Neterselse Heide, 11 september 2025 (Jos van Gool).

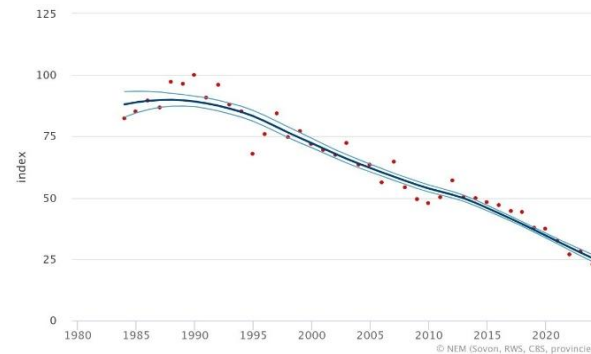
Zelf wil ik nog een aantal soorten aan de lijst toevoegen die we in 2045 niet meer als broedvogel terugvinden in de Kempen.

Matkop op de Malpie, 23 april 2024 (Fred Emmerik).

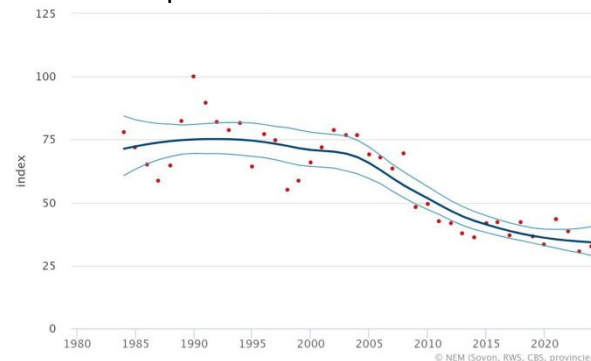
Matkop. Deze mees neemt spectaculair af en is zeker een kandidaat om over 20 jaar niet meer voor te komen in de Kempen.

Er zijn allerlei redenen waarom hij zo sterk afneemt. In Sovon-nieuws (nr. 38 (december 2025): 13-15) en de [PTT-nieuwsbrief](#) heeft Willem van Maanen er een verhelderend stuk over geschreven.

Aantalsontwikkeling (index) van de Matkop als broedvogel in Nederland (Sovon).

Zwarte Mees. Ook met de Zwarte Mees gaat het niet goed. De soort prefereert bosopstanden met sparren. Met de omvorming van de (naald)bossen verdwijnt het voorkeursbiotoop.

Aantalsontwikkeling (index) van de Zwarte Mees als broedvogel in Nederland (Sovon).

Over 20 jaar kan de soort dus goed verdwenen zijn, of in ieder geval schaars geworden.

Zwarte Mees bij het Achtereinds Laag, 4 maart 2025 (Marc Koetse).

Kokmeeuw. Deze eens veel voorkomende vogel, met een maximum van zo'n 18.000 paar in begin jaren 1990, is nu al nagenoeg verdwenen uit de Kempen. Al jaren is het aantal broeders laag. Broedgevallen zijn er nu alleen nog doordat er, steeds op een andere plek, een kleine kolonie wordt gesticht.

Verschenen in 2045

Er zijn diverse soorten waarvan ik, evenals Tom, denk dat ze in 2045 best wel eens als broedvogel in de Kempen kunnen verschijnen. Roodhalsfuut, Dwergooruil, Bijeneter, Krekelzanger, Orpheusspotvogel en Graszanger zijn goede kandidaten. De laatste twee hebben de afgelopen jaren al één

(Graszanger) of meerdere (Orpheusspotvogel) territoria gehad in de Kempen.

Er zijn echter ook enkele door Tom genoemde soorten die ik nog niet zo snel naar de Kempen zie komen. Zoals de drie reigersoorten. Ik denk dat van deze drie, mochten ze verschijnen, de **Koereiger** wel eens de eerste zou kunnen zijn. De **Grote Zilverreiger** nestelt nu nog in grote rietvelden en die ontbreken bij ons. De huidige verspreiding van de **Kleine Zilverreiger** geeft mij ook geen aanleiding om te denken dat die de komende 20 jaar bij ons gaat verschijnen als broedvogel.

Koereiger bij Kattenbosch, Reusel, 25 mei 2025 (Cor van Pelt).

Kraanvogel. Kraanvogels broeden tot nu toe in grote gebieden waar rond het nest absolute rust heerst. Ze zijn erg verstoringsgevoelig rond hun broedplaats. Vooralsnog hebben wij geen grote aaneengesloten

gebieden waar de rust wordt gewaarborgd, dus voorlopig zie ik die niet als broedvogel verschijnen.

Kraanvogels bij Leenderstrip, 8 maart 2025 (Erik van Asten, Leende).

Zwarte Ooievaar. Naast oud, open loofbos heeft de soort ook rust nodig rond zijn broedplek en dat soort biotoop hebben we niet in de Kempen.

Zwarte Ooievaar tussen Leenderbos en Strijperheg, 7 mei 2025 (TH).

Visarend. Hier twijfel ik over. Het is een soort die natuurlijk alleen kan overleven in een visrijke omgeving. Hiervan hebben we er wel een paar, maar of deze rustig genoeg zijn...?

Visarend met prooi op de Neterselse Heide, 6 september 2025 (Jan Kolsters).

Ik mis in het artikel van Tom enkele soorten waarvan ik denk dat ze in 2045 een kans maken om als broedvogel aanwezig te zijn.

Zeearend. Ik moet eerlijk bekennen dat ik deze soort een jaar geleden niet op mijn lijst had gezet. Maar na deze zomer, met diverse Zeearenden die hier hebben rondgehangen, heb ik mijn mening veranderd. Wie weet leggen ze hun schuwheid af en gaan ze in een 'afgesloten' gebied broeden?

*Onvolwassen Zeearend op de Loozerheide,
4 september 2025 (René Weenink).*

*Adulte Zeearend op de Loozerheide, 12 november 2025 (René Weenink),
dezelfde vogel als 22 september 2025.*

*Adulte Zeearend op de Loozerheide, 22 september 2025 (René Weenink),
als nestjong met kleurcode WN28 geringd op de Veluwezoom in 2021.*

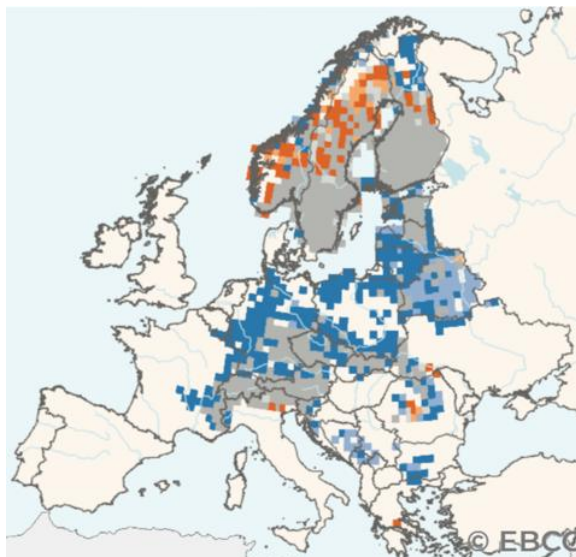
Rode Wouw. Met de uitbreiding van de Rode Wouw in Nederland kan het niet uitblijven dat deze soort ook in de Kempen gaat broeden.

Grijze Wouw. De Grijze Wouw neemt vanuit het zuiden flink toe, met in 2025 een recordaantal exemplaren in Nederland. Ook in de Kempen zijn al diverse exemplaren gezien. Er zijn nu al broedgevallen bekend in Noord-Frankrijk, Noord-Duitsland en Denemarken. En in België is in de regio Luik al een territoriaal paar aanwezig geweest. Een uitbreiding naar Nederland (Kempen) zal geen 20 jaar meer op zich laten wachten.

Grijze Wouw op de Strabrechtse Heide, 8 november 2025 (Mirian Sweegers).

Dwerguil. De dichtstbijzijnde broedgevallen zijn op de Hoge Venen in België en het Sauerland in Duitsland. Daar neemt de soort toe en deze is bezig met een westwaartse uitbreiding. Het aantal waarnemingen van deze soort neemt ook toe, dus ook een kandidaat voor vestiging.

Veranderingen in de verspreiding van de Dwerguil als broedvogel in 2013-2017 t.o.v. de jaren '80. Blauw = verschenen, oranje = verdwenen ([European Breeding Bird Atlas](#)).

Dit zijn mijn voornaamste soorten die in aanmerking komen voor verdwijnen dan wel verschijnen. Mogelijk zijn er nog meer

kandidaten te bedenken. Bijvoorbeeld dat de Braamsluiper verdwijnt. Die zit bij ons aan de zuidgrens van zijn verspreidingsgebied en met de verwachte klimaatopwarming zou deze zomaar een stuk naar het noorden kunnen opschuiven.

Braamsluiper in het Leenderbos, 7 mei 2025 (TH).

Daar staat tegenover dat we dan zomaar de Bergfluitert er voor terug kunnen krijgen. Hopelijk kan ik mijn lijst er in 2045 nog eens bijnemen en kijken wat er dan van klopt.

Bij deze wil ik anderen uitnodigen om ook hun visie te geven op de ontwikkeling van de broedvogelbevolking in de Kempen. ■